

DOGODZIĆ (59) *vb pf*

Oba o jasne.

inf dogodzić (25). ◇ *fut 1 sg* dogodzę (2). ◇ *2 sg* dogodzisz (1). ◇ *3 sg* dogodzi (7). ◇ *3 pl* dogodzą (1). ◇ *praet 3 sg m* dogodził (3). *f* dogodziła (1). ◇ *imp 2 sg* dogódź (2). ◇ *con 1 sg m* bych dogodził (1) *NiemObr*, bym dogodził (1) *PaxLiz*. ◇ *3 sg m* by dogodził (4). ◇ *1 pl m pers* by(s)my dogodzili (1). ◇ *3 pl m pers* by dogodzili (1). ◇ *impers fut* dogodzi się (1). ◇ *con* by się dogodziło, dogodziłoby się (8).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIIIw.

Zadowolić kogoś; przysłużyć się komuś, zrobić coś dobrego, przyjemnego, pomóc komuś, pójść na rękę; ulec komuś; morem gerere, obsecundare, placere velle alicui Cn (59) :

dogodzić komu, czemu [w tym: komu w czym (6), komu czym ku czemu (1)] (25): CzechEp 183, [385]; rozmyśliłem się/ by X. K. za wygraną mieć niechciał/ gdybych mu we wżytkim nie dogodził. NiemObr 24; GórnRozm B3; ActReg 131; GórnTroas 46 [2 r.]; szlachćić niech ná woynę iedzie: kápłan niech żołniérzá wypráwi: kmieć zásię nieeh sie z kupcem złoży/ áby sie tym ípofobem Rzeczypośpolitéy od wżyftkich dogodziło OrzJan 123; LatHar 254, 712; WysKaz)?(3v [2 r.]; JanNKar D2v; GrabPospR L, M3; Chcąc P. Bog y w tym ludziom y cíelefney myśli ich dogodzić [...] dał Syná íwego w cíele widomego SkarKaz 487a; ále iż Oycá íwego wolą y rofkazanie pełnić było potrzebá: nie mógł im W tym [Jezus] dogodzić. SkarKaz 548b; CiekPotr 45; GosłCast 7; PaxLiz E2v; KlonWor 16. Cf dogodzić komu czym.

dogodzić komu czym (4): PaprPan Dd4v; GrabPospR L, M3; Tylko iey zechćiey W. M. náuką dogodzić. PaxLiz B4v.

dogodzić w czym (7): NiemObr 24; GórnRozm B3; JanNKar D2v; nie íromotá to w potrzebách póspolitych z mieyfcá áni póftápić/ áz co dádzą/ ábo w czym priwatnym dogodzą. PowodPr 77; SkarKaz 487a, 548b; PaxLiz E2v.

Szereg: »usłużyć i dogodzić« (1): bo iuz Boítwo wízem ípolne/ zaráz wżytkim wfluzy y dogodzi. CzechEp 183.

W przen [komu czym] (1) : Hoyna ziemiá do roku dwa kroć dáie żniwo. A co íeft wíętfza: lámálfz y ícízne rodzi: Sámálfz też oraczowi y lichwą dogodzi. KlonWor 76.

Przen: Dotknąć boleśnie, pognębić, porazić, poniżyć [komu] (1) : Vmiélfz ty [królu] hárdym dogodzić/ Ani fye im dałz rozwodzić. KochPieś 45.

a. *Spełnić, zaspokoić, uwzględnić coś, wziąć coś pod uwagę, pomóc czemu, poprzeć w czymś (o stosunku do pojęć abstrakcyjnych) (31) :*

dogodzić czemu (23): NiemObr 51; GórnRozm B2v, E2; íeśli dogodzę ich požádlivości/ Muífę vmrzeć od zálości. GrabowSet B3; VMie Pán Bog ná świećie wżyftkiemu dogodzić KołakCath C4; KROL IEDEN, íedności rychléy dogodzi SarnStat 111. Cf dogodzić czemu czym; czemu w czym, Zwroty.

dogodzić czemu czym (3): íeftci/ o Synu Boży/ coś/ czymby íię temu dżiwnemu zrzádzieniu z krewkości moiey/ íákożkolwiek dogodzić mogło LatHar 270; SiebRozmyśl F3; GrabPospR Mv.

dogodzić czemu w czym (3): *ActReg* 134; dogodził [*Pan*] prawie obficie/ [...] w tym równym moim nabożeństwie/ duchownemu pragnieniu memu *LatHar* 230; Z Wielką chęcią dogodzę w tym łąsce Wólzmości *PaxLiz* B4.

W charakterystycznych połączeniach: dogodzić chciwościom, pożądlivości, pragnieniu.

Zwroty: »potrzebie [czyjej] dogodzić« = insistere necessitati JanStat [szyk zmienny] (8): y obmyślawamy otym zpilnością. iakoby y wtym im nalepiey sprawom y potrzebom Rptey mogło się dogodzić ActReg 134; LatHar 35; WujNT przedm 3; SarnStat 48; GrabPospR Kv, M, Mv; Iáko zbroiá Cechowá/ y káptur pogrzebny Przyda się temu ktory chce w żalobie chodzić/ Y żąda przyjacielskiej potrzebie dogodzić KlonWor 54.

»[czyim] rzeczom dogodzić« [szyk zmienny] (3): to za się przekładaia ze ktochce na przyszły dalszy czas lepiej dogodzić rzeczom swoim y vspokoieniu swemu, musi gwałt sobie vczynic ActReg 135, 121; GórnTroas 43.

»dogodzić wolej [czyjej]« [szyk zmienny] (2): day bych mógł woléy twéy dogodzić. KochPs 180; y daż mu imię IESVS/ czym dogodziłz Woléy Bożéy. SiebRozmysl F3.

»dogodzić żądzy« (1): ledwie zá síodmym rázem dogodził Pan Bog żądzy y myśli iego. LatHar 665.

Szereg: »dogodzić i dostaczyć« (1): gdyż Piotr te^{mu} wżytkiemu dogodzić y doftaczyć mógł. NiemObr 51.

W przen [czemu] (4) : Co ręká ludzka kofztownie zrobiá/ Y káždéy rzeczy mądrze dogodziá GórnTroas 30; Mężu mój wywróc ziemię/ dogódz téy godzinie: W naygłębfzá przepásć zchoway to com zchowác dáá/ Chcefzli/ bym ia z twym fynem w żywoćie zoftáá. GórnTroas 39; padń á obłápnogi Páńkié nieboże/ dogódz niefortunie [= ugnij się przed złym losem] GórnTroas 49; GosłCast 16.

α. lek. Ulżyć, pomóc komus; trafnie komus coś zastosować (jako lekarstwo, zabieg); poskutkować, uleczyć, usmierzyc coś; zapobiec czemuś (4) : iefli té fyrupy purguiące mieć chcemy/ [...] decoctum Adianthi/ álbo ex Mirobalanis Mefuę/ dogodzi. Oczko 36.

dogodzić czemu (2): gdyż tákiej [chorobie zastarzałej]/ lámo tylko miłosierdzie Boże/ á nie nálfé cieplice/ dogodzić więc może. Oczko 15; iefli [kto zabiega] deſcenfóm y guzóm á mieyfcam ftwárdziálém/ y duciam y błotu/ potym y kápániu czas rozdzielny dawfzy/ dogodzić fye może Oczko 18v.

dogodzić komu czym (1): tedy mu [starszemu człowiekowi] przydzie wodą tak dogodzić/ iákoby fye zimną nie ziębił/ á gorącą deſcenfów niemnożył Oczko 16.

Synonimy: trafić; α. spełnić.

Formacje pochodne cf GODZIĆ.

Cf DOGODZENIE